

Obsah

ÚVOD

Specifika lužickosrbské literatury a její pozice na rozhraní mezi německým a slovanským prostředím	11
---	----

I. OD PÍSEMNICTVÍ K LITERATUŘE

První kapitola: Písemnictví obou Lužic od svých počátků do vzniku světské lyriky (16.–18. století)

1.1 Situace v Horní Lužici	19
1.2 Hornolužické protestantské překlady Bible	21
1.3 Hornolužické katolické překlady Bible	22
1.4 Situace v Dolní Lužici	24
1.5 Dolnolužické překlady Bible	28

Druhá kapitola: Osvícenství v Horní Lužici a počátky světské lyriky

2.1 Zájem o historii a jazyk	30
2.2 Existuje lužickosrbské osvícenství?	34
2.3 Jurij Mjeň a jeho dílo	37
2.4 Jan Hórčanski – osvícenec, nebo „barokní sentimentalista“?	41
2.5 Osvícenec-autodidakt Jan Dejka	43
2.6 Počátky světské lyriky – pokračování v tradici Mjeňovy tvorby	45
2.7 Počátky osvícenství mezi katolickými studenty	48

II. VÝVOJ LITERATURY OD 19. DO PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ

Třetí kapitola: Romantismus v Lužici a jeho specifika

3.1 Lužickosrbské národní obrození a jeho kořeny	49
3.2 Studentské spolky jako platforma národního života	50
3.3 První krůčky romantické poezie	54
3.4 Handrij Zejler jako zakladatel lužickosrbské literatury na rozcestí mezi osvícenstvím a romantismem	56
3.4.1 Zejlerova vlastenecká lyrika jako kontaminace slovanských a německých vlivů	61
3.4.2 Zejlerova přírodní lyrika	63
3.4.3 Pokus o oratorium	67
3.4.4 Satirické skladby a bajky	68

Čtvrtá kapitola: Poezie v obrozené Lužici. Dvě generace evangelických a katolických autorů od 40. do 70. let 19. století

4.1 První evangelická generace 40. let 19. století	71
4.2 Herta Wićazec – první lužickosrbská básnířka	77
4.3 První katoličtí básníci	80
4.4 Generace po roce 1848 (60. léta 19. století)	83

Pátá kapitola: Jakub Bart-Čišinski – zakladatel moderní lužickosrbské poezie

5.1 Počátky sonetu	93
5.2 Kniha sonetow	95
5.3 80. léta – <i>Formy, Příroda a wutroba</i>	97
5.4 90. léta 19. století – poezie jako etické krédo	100
5.5 Jakub Bart-Čišinski jako tvůrce první samostatné estetické koncepce	106
5.6 Generace 80. a 90. let 19. století – přechodné období	108

Šestá kapitola: Vznik a postupný rozvoj prózy v 19. a v první polovině 20. století

6.1 Počátky lužickosrbské prózy a první prozaici	110
6.2 Prozaikové z okruhu časopisů <i>Lužiski Serb, Lipa Serbska</i> a <i>Lužica</i>	112
6.3 Prozaikové v časopise <i>Lužica</i> od 80. let 19. století	116
6.4 Próza první poloviny 20. století – kontaminace pozdního romantismu a realistických tendencí	118
6.5 Rozvoj prózy se ztosenou sociální tematikou a ojedinělými modernistickými prvky	126

Sedmá kapitola: Poezie první poloviny 20. století a její vrcholné zjevy

7.1 Kulturně-společenské podmínky rozvoje poezie	132
7.2 Jan Skala	134
7.3 Józef Nowak	139
7.4 Jakub Lorenc-Zalěski	145
7.4.1 Počátky jeho tvorby	146
7.4.2 Ústřední dílo <i>Kupa zabytych</i>	147
7.4.3 Lorencovo básnické dílo	157
7.4.4 Pozdní díla	160
7.5 Jan Lajnert	161
7.6 Jurij Chěžka	165
7.6.1 Chěžkovy počátky a angažovanost v Serbowce	166
7.6.2 Chěžkova básnická pouť do „druhé vlasti“ – autobiografie, či metafora?	167
7.6.3 Motivické a strukturní hodnocení Chěžkovy poezie	168
7.7 Ostatní básníci	176

III. LITERATURA OD ROKU 1945 DO SOUČASNOSTI

Osmá kapitola: Próza druhé poloviny 20. století

8.1 Specifika literárního vývoje socialistického období	181
8.2 Lužickosrbská próza jako součást sorealistického literárního společenství	183
8.3 Rozvoj velké prozaické formy od sorealismu po jeho překonání	190
8.3.1 Sorealistické zobrazení válečné a poválečné doby	190
8.3.2 Výchovný historický román Marji Kubašecové	194
8.3.3 Od výchovné prózy k psychologii duše	196
8.4 Vrcholy lužickosrbské prózy	200
8.4.1 Jurij Koch – žurnalista, nebo romanopisec?	200
8.4.2 Jurij Brězan – tvůrce filozofické románové formy	208
8.4.2.1 Malé prozaické formy poválečného období a sorealismus 50. let	209
8.4.2.2 Etický vývoj jedince podle pravidel socialistického realismu	211
8.4.2.3 Mýtizace folkloru na příkladu románů o Krabatovi. Mýtus kontra dějiny u Brězana	214
8.4.2.4 Jurij Brězan v 90. letech 20. století	222

<i>Devátá kapitola: Poezie druhé poloviny 20. století</i>	
9.1 Poezie období socrealismu	226
9.2 Kito Lorenc a jeho „básnické bydlení“	229
9.2.1 Lorencova první básnická sbírka	230
9.2.2 Archetyp krajiny jako „země slov“	234
9.2.3 80. léta – básnický jazyk jako předmět hry	243
9.2.4 Poetika absolutního slova	246
9.3 Okruh autorů 60.–80. let 20. století. Oscilace mezi experimentem a patriotismem	250
9.3.1 Benedikt Dyrlich	250
9.3.2 Další představitelé poezie do konce 80. let	257
9.4 Zánik jazyka. Literatura jako prostor pro estetický experiment	258
9.4.1 Poetika smrti. Marja Krawcec	259
9.4.2 Róža Domašcyna a její poetika znovuzrození jazyka. Lužickosrbská kultura jako součást globální společnosti	262
<i>Desátá kapitola: Stav lužickosrbské literatury od 90. let 20. století do současnosti. Proces její fragmentarizace a další vyhlídky</i>	273
<i>Exkurz: Problematika dolnolučické literatury</i>	288
Zusammenfassung	290
Seznam sekundární literatury	292